

עידן

דעת
אלקן אביך
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קעד - פרשת תזריע - שנת תשפ"ד

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

מהדורת זכרון ברוך: לע"נ הרה"ח ברוך ב"ר פנחס ע"ה - וזו' מרת שיינדל מלכה ב"ר אברהם ראובן ע"ה • הרה"ח יעקב צבי ב"ר מנחם ע"ה - וזו' רחל מינדל ב"ר יחזקאל ע"ה

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

שיעורים בספר התניא 'שער היחוד והאמונה' פרק ז
שיעור קלג (פרשת ויגש תשס"ג)

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

כי לא מחשבותי חשבותיכם:

הרבה דרכים יש איך
לעשות נחת רוח להקב"ה
עמוד ה'

כבוד הדר מלכותו: סוד יחודא תתאה - כבוד מלכות שמים

א. כי מלך כל הארץ: סוד אחדות הבורא המתגלה בתחתונים

יחודא עילאה ויחודא תתאה | יחו"ע נאמר בתורה שבכתב, ויחו"ת בתורה שבע"פ, כל אחד לפי ענינו | גם שכל אנושי מבין רוממות ה' למעלה מן הגבול | יחודא תתאה הוא סוד שאינו מושג רק בכח הנשמה ולכן אין ביכולת הגויים להבינו | תורה שבע"פ אינה שייכת אלא לבני ישראל ששורשם במדת המלכות | הדבקות של כלל ישראל ביחודא תתאה

ב. סוד חמשים: חיבור יחודא עילאה ויחודא תתאה ע"י התגלות שער החמשים

שלימות גילוי אלוקות - בהתחברות יחו"ע ויחו"ת לעתיד | רמז במאמרם ז"ל שיש לכלול מדת יום בלילה ומדת לילה ביום | חיבור יחו"ע ויחו"ת ע"י התגלות שער החמשים | לעת"ל תתוסף אות ו' לברוך שם וגו' ויהיו בו כ"ה אותיות כפסוק שמע ישראל וגו' | גילוי שער החמשים במתן תורה, ובו נודע שע"י תורה ומצוות מתקשרים בה' בעוה"ז | במ"ת נתחברו שמים וארץ - שתי לוחות הברית - אחדות יחו"ע ויחו"ת | יוהכ"פ הוא בבחי' יום החמשים' ולכן אומרים בו ברוך שם וגו' בקול רם | קרי"ס היתה הכנה למתן תורה, כי היה למטה מעין ההתגלות שלמעלה - חיבור עליונים ותחתונים | התהפכות ים' ל"יבשה' מורה לחיבור שני היחודים ולגילוי שער החמשים

ג. מים עמוקים ידלם איש תבונה: מדרגת רבי עקיבא בהשגת אחדות ה'

יחו"ע ויחו"ת - מדרגות האבות השבטים | רבי עקיבא זכה להשיג את שער החמשים | רבי עקיבא יצאה נשמתו ב'אחד' בעצם יום הכפורים | מס' יומא נחתמת בדבריו 'לפני מ"י אתם מטהרין' | כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא כנגד כ"ד אותיות של ברוך שם וגו' | לא נהגו כבוד זה בזה - שלא עמדו כראוי על סוד האחדות שביחודא תתאה | הטעם שצריך להתפייס קודם יוהכ"פ - להורות על סוד האחדות המאיר ביום הזה

א.

כי מלך כל הארץ: סוד אחדות הבורא המתגלה בתחתונים

שגם שם אין בנמצא אלא מציאות אחת של השי"ת, - דבר זה אינו מושג כלל לשכל הנשמי, ורק הנשמה שהיא חלק אלוק ממעל, יכולה להשיג את הסוד הנעלה והמופשט של יחודא תתאה בדרך חוש הדבקות שלמעלה מההבנה הגשמית הגלויה. ומטעם זה לא נתגלה סוד אחדות זו בכתוב בפירוש, ולא נמסר אלא מפה לאוזן בתורה שבעל פה, וכמו כן הוא נאמר בחשאי ולא בקול רם, כיון שהוא אכן סוד נעלם שאינו נגלה ומפורש לעין כל.

הגויים אינם יכולים להשיג סוד יחודא תתאה

ואכן סוד יחודא תתאה לא נמסר אלא לבני ישראל שנשמת רוח חיים מהקב"ה באפם, ועל כן יש להם היכולת להידבק ולהשיג בכח נשמתם את ענין אחדות ה' היוצא מתוך מקום הגבול והצמצום. אמנם אומות העולם שאין להם אלא שכל גשמי ותומרי, אי אפשר להם להודות אלא בהופעתו של הקב"ה באופן שלמעלה מהגבול, ואילו בסוד האחדות המתגלה למטה בתוך הגבול אין להם השגה ותפיסה כלל. ועל כן כאשר הם רוצים לעמוד על סוד יחודא תתאה, באים הם מכך לכלל טעות עבודה זרה, כיון שאין יכולים להשיג שגם בתוך ריבוי הגבולות והצמצומים אין באמת שום מציאות נפרדת, כי כולם אינם אלא המשכה מאחדות הבורא ב"ה.

תורה שבע"פ אינה שייכת אלא לבני ישראל

וזה כדרך שכל תורה שבע"פ לא ניתנה לאומות העולם, והם ה'מסתורין' של הקב"ה שלא נמסרו אלא לכלל ישראל (תנחומא)

את סוד היחוד. משא"כ תורה שבעל פה, שעניינה פירושי התורה שבכתב הבאים לפי שכל הנבראים, הנה בה מתבאר ג"כ סוד היחוד בדרגת 'יחודא תתאה', והיינו באופן שהוא מתגלה בתחתונים מצד הנבראים, והוא נחשב כמו פירוש והשלמה אל דרגת 'יחודא עילאה' הנאמר בתורה שבכתב.

גם שכל אנושי מבין רוממות ה' למעלה מן הגבול

והנה ענין אחדותו הפשוטה של הקב"ה המתגלה באופן של למעלה מן הגבול, הנה הוא פשוט ומובן גם לשכל אנושי, כי כל בר דעת מבין שמציאות הבורא ב"ה ואחדותו היא למעלה מכל ההגבלות, והגם שאין אנו מבינים מהות אחדות זו ואין לנבראים בעלי גבול כלל השגה בעצם מהותה, בכל זאת יכול השכל הנשמי להבין שישנה דרגת אחדות כזו. ולכן נאמרה אחדות זו בהדיא בתורה, דויל קרי בי רב היא, כיון שכל מבין יכול להבין אותה מדעתו.

יחודא תתאה הוא סוד שאינו מושג רק בכח הנשמה

אמנם סוד 'יחודא תתאה' שהוא גילוי אחדות ה' בתוך הגבולים וריבוי הנבראים, שאע"פ שהבורא ב"ה הוא למעלה מהגבול, מכל מקום יכול הוא להצטמצם ולהתלבש במקום הגבול, עד

כתב התניא בפרק ז של שער היחוד והאמונה, וז"ל: ובוה יובן מ"ש בזהר הקדוש (ח"א יח): דפסוק שמע ישראל הוא יחודא עילאה וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הוא יחודא תתאה, כי ועד הוא אחד בחלופי אתון, עכ"ל.

יחודא עילאה ויחודא תתאה

הנה ענין 'יחודא עילאה' ו'יחודא תתאה' היוצאים משני פסוקי היחוד שמע ישראל וגו' וברוך שם וגו', כבר נתבאר בדברינו כמה פעמים, והוא, שפירוש יחודא עילאה הוא גילוי אחדותו הפשוטה של השי"ת כדרך שהוא מתגלה למעלה מהעולמות, למעלה מכל הצמצומים ומכל הספירות, בחי' אין סוף ממש, באופן של 'לית מחשבה תפיסה ביה כלל'. ויחודא תתאה פירושו דרגת האלוקות המתלבש בתוך עשר הספירות ובתוך העולמות הנפרדים, כי על פי הכלל 'לית אתר פנוי מיניה', הרי גם בתוך הכלים והלבושים של הנבראים יש גילוי של אחדות הבורא.

טעם שיחו"ע נאמר בתורה שבכתב ויחו"ת בתורה שבע"פ

ונתבאר ג"כ (גליון קסה) מה שענין 'יחודא עילאה' נאמר בתורה שבכתב דייקא ואילו 'יחודא תתאה' לא נמסר לנו אלא דרך התורה שבע"פ, כי 'תורה שבכתב' הוא חלק התורה כפי שהיא מתגלה למעלה אצלו יתברך, וכמו כן 'יחודא עילאה' שבפסוק שמע ישראל וכו' הוא גילוי היחוד העליון כפי שהוא מצד עצמותו למעלה כביכול, וכפי שהקב"ה בעצמו יודע ומכיר

פטרון הגליון - ניסן

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוה"ר יואל גרינפעלד הי"ו
לע"נ אמו האה"ח רבקה לאה ב"ר משה צבי ע"ה
נפטרה ר"ח ניסן תשנ"ז לפ"ק

ענין 'יחודא' תתאה, שפירושו שאחדותו יתברך יורדת ומתפשטת בתוך כל הגבולות והצמצומים של העולמות, הנה הוא סוד נשגב ונעלם שאין לאוה"ע חלק בו, כי הם אינם משיגים רק שהש"ת הוא למעלה מהעולמות, ומהותו ועצמותו מופרש ומובדל מכל ענין התחלקות הפרטים שלמטה. אך לראות שגם מתוך כל ריבוי הנבראים מתגלה ויוצא כי 'אין עוד תגלה' - זה אין ביכולתם

והיחוד והחיבור הלזה שבין שתי התגלויות אלו, נעשה בכחם של ישראל דייקא, שהם העומדים על סוד היחוד והקשר שישנו בין המדרגה שלמעלה מהגבול (-אור) לבין האחדות שבתוך הגבול (-חושך). ואכן נרמז כן בשם הנכבד 'ישראל' העולה כמספר 'אור' וחושך, כי זוהי מעלתו של העם הנבחר, שביכולתו לחבר ולאחד את גילוי האור ואת ההתגלות שבתוך החושך

תשא לד, וכן אמרו ז"ל בגמ' (גיטין ס): 'לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבע"פ, שנאמר (שמות לד, כז) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל'. והפירוש בזה, כי מהות התורה שבע"פ היא השגות נעלים ונעלמים שבתורה שאינם יכולים להיכתב כדרך שנכתבה התורה שבכתב, ורק מי שיש בו חלק ממעל ביכולתו לעמוד עליהם כראוי, וגם לאחר שהותירו דברים שבע"פ ליכתב מטעם 'עת לעשות לה' הפרו תורתך' (שם ע"א), עדיין היא בחזקת 'בעל פה', שלא נשתנה עצם מהותה. ולכן אין היא אלא נחלת ישראל בלבד, וחזקתה בעצם נפשיותה, ואין לזרים עמו"ם שייכות עמה, כי כאשר 'אכתבו לו

שלימות גילוי אלוקות - בהתחברות יחו"ע ויחו"ת לעתיד

והנה התכלית הנרצית ושלימות גילוי האלוקות היא שיתאחדו שני היחודים האלו כאחד, ויתקשרו ה'גבול' וה'למעלה מהגבול' להיות כאחדים ממש. והיינו שאותה התגלות אלוקות ואחדות הבורא המאירה בדרגת יחודא עילאה - תאיר ג"כ באופן שזה ממש במדרגת יחודא תתאה, עד שלא יהא שום חילוק והבדל ביניהם, ויהא ברור וניכר לעין כל איך השי"ת שורה בתוך כל הנבראים הפרטיים - באותה דרגה ממש שזה נראה למעלה.

ואכן זוהי מדרגת תיקון העולם שתהיה לעתיד לבוא בימות המשיח, שאזי יאיר העולם במלכות שד-י. עד שלא יהא שום הסתר והעלם מצד ריבוי הצמצומים וההגבלות שבעולם על מציאות ה'. ובזמן המקווה הוא לא יהא עוד היחודא תתאה ענין של סוד והעלמה כמו שהוא בזמן הזה, אלא הוא יתגלה לעיני כל בשר כמו היחודא עילאה, וממילא לא יהא אז עוד צורך שיאמר בחשאי, כי יאיר הוא באותו גילוי כמו אור ה' שלמעלה מהגבול.

רמז במאמרם ז"ל שיש לכלול מדת יום בלילה ומדת לילה ביום

ועל ענין זה אמרין בגמ' (ברכות יא): שצריך 'להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום', כיוונו ז"ל בזה שצריכין לכלול את מדות היום והלילה כאחד ולא יהא פירוד ביניהם. כי 'יום' רומז לדרגת יחו"ע, שבו מאיר אור ה' בגילוי כמו אור היום. וכמו כן איתא במדרש (תנחומא שם כח) שבארבעים יום שהיה משה רבינו ע"ה בהר סיני היה הקב"ה מלמד אותו תורה שבכתב ביום, ובלילה היה מלמדו תורה בעל פה, הרי ש'יום' שייך למדרגת תורה שבכתב - שבה מבואר ענין יחו"ע.

אך 'לילה' מרמז לסוד יחו"ת, שבו אין התגלות מציאות ה' כל כך בגילוי כמו שהוא מאיר במקום שלמעלה מהגבול. וכמו כן זמן הלילה שייך לדרגת תורה שבעל פה כנ"ל במדרש, וכן אמרו (סנהדרין כד): 'מחשכים הושיבני זו תלמודה של בבל', הרי שכינו את התלמוד הבבלי - שהוא עיקר תורה שבע"פ - 'חושך', והיינו כאמור, כי סוד יחו"ת, הנראה לעינינו כמציאות של חושך והסתר, מתבאר בתורה שבע"פ דייקא, ובה מתגלה שאף בתוך הריבוי והפירוד מאיר אור אחדות הבורא.

יחוד 'אור וחושך' ע"י בני ישראל

והיחוד והחיבור הלזה שבין שתי התגלויות אלו, נעשה בכחם של ישראל דייקא, שהם הם העומדים על סוד היחוד והקשר שישנו בין המדרגה שלמעלה מהגבול (-אור) לבין האחדות שבתוך הגבול (-חושך). ואכן נרמז כן בשם הנכבד 'ישראל' העולה כמספר 'אור וחושך' (עם ו' החיבור, ראה עוד להלן), כי זוהי מעלתו של העם הנבחר, שביכולתו לחבר ולאחד את

רובי תורת, הלא כמו זר נחשבו' (הושע ה, יב; ראה תנחומא שם, שמו"ד מז, א).

ישראל ששורשם במדת המלכות - תורה שבעל פה - דבקים ביחודא תתאה

וכן הדבר בענין 'יחודא תתאה', שפירושו שאחדותו יתברך יורדת ומתפשטת בתוך כל הגבולות והצמצומים של העולמות, הנה הוא סוד נשגב ונעלם שאין לאוה"ע חלק בו, כי הם אינם משיגים רק שהש"ת הוא למעלה מהעולמות, ומהותו ועצמותו מופרש ומובדל מכל ענין התחלקות הפרטים שלמטה. אך לראות שגם מתוך כל

ב.

סוד חמשים: חיבור יחודא עילאה ויחודא תתאה ע"י התגלות שער החמשים

גילוי האור ואת ההתגלות שבתוך החושך עד שיאירו שניהם כאחד.

חיבור יחו"ע ויחו"ת ע"י התגלות שער החמשים

והנה ענין התחברות זו של מדרגות יחו"ע ויחו"ת, הוא מדרגת גילוי שער החמשים, מתוך חמשים שערי בינה שנבראו בעולם שלא נתגלה עדיין (ה"ה כא), ועתיד להתגלות בשלימות בזמן העתיד. והוא נרמז בכמה מקומות כמו שנבאר.

לעת"ל תתוסף אות ו' לברוך שם וגו' ויהיו בו כ"ה אותיות ככפסוק שמע ישראל וגו'

כי הנה בפסוק שמע ישראל וגו' ישנם כ"ה אותיות, ובפסוק ברוך שם וגו' ישנם כ"ד אותיות, וביחד עולים למספר מ"ט, וזה רמז לענין מ"ט שערים שנבראו בעולם שכבר באו לידי התגלות. ולפי הג"ל שלעתיד לבוא יתעלה היחוד והתחון, הרי עליו להשתוות ליחוד העליון במספרו, וגם בו צריכים להיות כ"ה אותיות, ואזי ישנו שני היחודים למנין כ"ה אותיות כנרמז בפסוק 'ויפן כ"ה וכוה' (שמות ב, יב) המרמז על ענין יחוד שמע ישראל כמבואר בווה"ק (ח"ב יב). ויש לחקור איזו אות אפשר להוסיף בפסוק 'ברוך שם'.

ועל זאת איתא בספד"ק (אגרא דפרקא אות קיא, וראה מגלה עמוקות ואתחנן אופן רכו ע"פ וזה"ק ח"ב קלט:), שהשוואה זו תהיה ע"י שיתוסף אות ו' לתיבת 'ברוך' - 'ו'ברוך שם כבוד מלכותו', ואת ו' זו, שהיא אות ה' של היחודים, היא ו' החיבור שתחבר את הפסוק של יחו"ת לפסוק של יחו"ע, והיינו שאז לא יהיו שני פסוקים אלו נפרדים כשתי מדרגות, אלא דבר אחד ממש. ונמצא שמדרגת שער החמשים היא כח המחבר והמאחד שני בחינות אלו יחו"ע ויחו"ת להיות מאירים כאחד, בלא שום פירוד ביניהם.

גילוי שער החמשים במתן תורה - יום נ' לספירה

והנה אחדות זו התגלתה בשעת מתן תורה, שהיתה ביום החמשים לספירה - הרומז לדרגת שער החמשים, והיא היתה מעין התגלות שלעתיד לבוא (וכמו שכבר נבאר בדברינו פעמים רבות), והיינו שבו ביום נעשה חיבור וקשר בין אור האחדות שלמעלה מהעולמות לבין ההתגלות אלוקות שבתוך גבולי העולמות.

ע"י תורה ומצוות מתקשרים באחדות ה' הגנוזה בכריאה

וזה מתבאר באופן פשוט ג"כ, כי עד זמן מתן תורה היתה עבודת השי"ת רק בדרך ההתדבקות למעלה ובאופן של התפשטות מהכלים הגשמיים המצמצמים את אור ה' הכלול בתוכם. ואילו לאחר המעמד הנבחר כבר אין צורך לבקש ולחפש את השי"ת בעליונים דייקא, כי יכולים למצוא אלוקות כאן למטה ע"י קיום המצוות. והיינו שאז ראו כל בשר יחדו כי אין ריבוי העולמות והצמצומים סותרים ומכסים על אור הוי"ה

ריבוי הנבראים מתגלה ויוצא כי 'אין עוד מלבדו' - זה אין ביכולתם.

ורק בני ישראל ששורשם במדת המלכות שלמעלה, השכינה הק' שהיא שורש ומקור לכל ענין התהוות העולמות, שכולם לא נבראו אלא מצדה כי 'אין מלך בלא עם', והיא מדת התורה שבעל פה כמו שאמרו בתקונים 'מלכות פה ותורה שבע"פ קרינן לה', הנה ישראל שהם חיילי המלכות, להם יש שייכות לדרגת יחודא תתאה המתגלה בתורה שבע"פ דוקא - מדת המלכות - והם הם הממשיכים את 'כבוד מלכותו לעולם ועד' - עד אין חקר ועד אין גבול, בתוך עלמא דפרווא וחשובא.

ב"ה, אלא אדרבה הם מגלים אותו, ולא עוד אלא שיעקר משכנו הוא למטה בתוך העולמות, וכמו שאמרו (בר"ד יט, ז) 'עיקר שכינה בתחתונים' (ואכהמ"ל).

בשעת מתן תורה נתחברו שמים וארץ

ודבר זה נרמז במה שמבואר בדברי חז"ל שבשעת מתן תורה נעשה חיבור בין שמים וארץ. וכמו שאמרו (רש"י שמות יט כ בשם המכילתא) שבשעת מ"ת הרכין הקב"ה שמים עליונים ותחתונים והציען על גבי ההר כמצע על המטה וירד כסא הכבוד עליהם, והיינו שנעשה שם אחדות בין השמים לארץ. וכן איתא במדרש (שמו"ד יב, ג) 'כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר (תהלים קטו, טז) 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם', כשיבקש ליתן התורה ביטל גזירה הראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים, ואני המתחיל שאמרו 'ירד ה' על הר סיני' (שמות יט כ), וכתיב 'ואל משה אמר עלה אל ה' (שם כד א)'. וזהו ענין היחוד שנעשה במתן תורה לחבר את השמים ואת הארץ, עליונים ותחתונים, שעליו אמרו חז"ל (תענית כו) 'ביום חתונתו זו מתן תורה', ש'חתונה' היא חיבור, והיינו התחברות שמים וארץ.

חיבור זה מורה לאחדות יחו"ע ויחו"ת

כי הנה 'שמים' הוא כינוי לדרגת יחודא עילאה כנ"ל, התגלות אחדות ה' ע"פ ההסתכלות של למעלה מהעולמות, ומאידך 'ארץ' רומז לסוד האחדות שבתוך ריבוי הנפרדים הנמצאים בארץ, בחי' יחודא תתאה וההתחברות ביניהם היינו הגילוי שלאמתו של דבר אין שום חילוק והבדל ביניהם, ובשניהם מאיר אור אחדות הבורא באופן שזה ממש, וגם בתוך מקום הפירוד והגבול ישנה אותה דרגת האחדות כמו שישנה למעלה מהגבול. וכאמור זוהי דרגת שער החמשים שנתגלה ביום החמשים, זמן מתן תורתנו.

חיבור שתי לוחות הברית - שכנגד שמים וארץ - כיחוד יחו"ע ויחו"ת

וכן נרמז חיבור יחוד ויחוד זה בשני לוחות אבנים שניתנו למשה רבינו, שהם כנגד שמים וארץ כדבריהם ז"ל (שמו"ד מא, ו). וכמו כן נכתבו עליהם עשרת הדברים שנאמרו בסיני, על הלוח האחד חמש הדברות הראשונות שהם מצוות שבין אדם למקום, בחי' 'שמים', ועל הלוח השני חמש האחרונות שהם מצוות שבין אדם לחבירו, כענין 'ארץ'. ו'לחת' כתיב (חסר) לומר שהיו שתיהן שוות (רש"י שמות לא, יא), וכמו כן נקראים הם 'לוחות הברית' (דברים ט, ט), בכינוי 'ברית' המורה על חיבור ויחוד. והיינו שבשני הלוחות המצומדות נתאחדו ענין שמים וארץ, דרגות יחו"ע ויחו"ת, להיות לאחדים ממש. וזה בכח אות ו' החיבור, הרמזו במה שהיתה ארכן ששה ורחבן ששה (נדרים לח), שהוא ענין גילוי שער החמשים, שעל ידו מתחברים ומתאחדים שני היחודים כאחד.

והנה יום הכיפורים שניתנו בו לוחות האחרונות (תענית ל:) הוא ג"כ בבחי' שער החמשים, שהרי הוא יום השמיני הבא אחר שבעת ימים שמפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהרדין (יומא ב.). וכן אין הוא נכנס בגדר מספר ימות החמה המתחלקים לשבועות שלמים (נ"ב פעמים ז' העולים ס"ד), כי הוא יום שמיני העומד לעצמו, 'יום אחד הוא יודע לה' (זכריה יד, ז). וזה כעין יום החמשים של מתן תורה הבא אחר ז' פעמים ז', בבחי' גילוי שער החמשים.

לכן אומרים בו ברוך שם וגו' בקול רם

ואכן ביום ההוא מתהווה חיבור גדול בין דרגות יחו"ע ויחו"ת (ונתבאר בארוכה בענייני יוהכ"פ), אשר מהאי טעמא אפשר לומר ברוך שם כבוד מלכותו וגו' בקול רם (טושו"ע או"ח סי' תרי"ט ס"ב, ע"פ מדרש רבה סו"פ ואתחנן). כי מאחר שביום הזה יש הארה גדולה מהתגלות שער החמשים, מעין זמן התיקון לעתיד לבוא, ומתחברים שני היחודים כאחד, על כן יכולים לגלות ולפרש בהדיא את היחוד התחתון של ברוך שם וגו'. [ומה שאין אומרים אותו בקול רם גם בחג השבועות, י"ל שזה מפני שאין לנו לעת עתה דרגת יום מתן תורתנו בשלימות, כי נתקלקל הדבר בחטא העגל. וכעת אין לנו אלא מדרגת הלוחות שניות שניתנו ביום הכיפורים].

מנהג ישראל להיות ניעורים בשבועות ויוהכ"פ - מורה על התכללות מידות היום והלילה

ומטעם זה ג"כ מנהג ישראל להיות ניעורים בשתי הלילות הללו של חג השבועות ויום הכיפורים בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ולילה כיום יאיר בעסק התורה והתפלה, להורות על התכללות מידות היום והלילה הנ"ל, המורים על התחברות והתאחדות יחו"ע ויחו"ת, הנמשכת מכה גילוי שער החמשים המתגלה בימים אלו כאמור.

קרי"ס היתה הכנה למתן תורה ודוגמתה

והנה נודע שקריעת ים סוף שימשה הכנה למתן תורתנו, וכן היתה אז מעין הגילוי הנפלא של שעת מתן תורה, עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא (ראה מכילתא בשלח פרשת השירה ג, מובא ברש"י שם טו, ב).

קרי"ס למטה היתה השתלשלות מההתגלות שבועולמות למעלה - חיבור עליונים ותחתונים

וכבר נתבאר בארוכה במקו"א הטעם שהיתה צריכה להיות התגלות רב בעת קריעת ים סוף דייקא - מה שלא היה כן בשאר המכות והמופתים שעשה הקב"ה במצרים. ובכלל קשה להבין מדוע הוצרכו שני דברים אלו, ישועת ישראל והצלתן ממצרים, וגודל התגלות האלוהית, להודמן בפונדק אחד באותה שעה, הלא אם היה רצונו להתגלות אליהן היה יכול לעשות כן בנפרד ולא דייקא בעת שעברו בים.

ונתבאר בזה, כי אכן דבר זה דייקא היה כל עומק ענין קריעת הים. והיינו לומר שמה שנתגלה הקב"ה

ג.

מים עמוקים ידלם איש תבונה: מדרגת רבי עקיבא בהשגת אחדות ה'

יחו"ע ויחו"ת - מדרגת האבות השבטים

והנה כבר ביארנו (בגליון קסה הנ"ל) שמדרגת האבות הק' שהן הן המרכבה, היתה כענין יחודא עילאה, ואילו י"ב שבטי י-ה, שמספרים מורה להתחלקות י"ב גבולי אלכסון, גילו את ענין יחודא תתאה, דרגת האלוקות המתפשטת בתוך גבולי העולמות. (וגם מה שנתחלק ים סוף לי"ב גזרים, רומז לדרגת יחודא תתאה שנגלתה אז, ואכהמ"ל.) ואכן יש בשמותיהם מ"ט אותיות, לרמז למ"ט האותיות שבשני היחודים (ראה וזה"ק ח"ב טו: תיקו"ז ז).

רבי עקיבא זכה להשיג את שער הנ'

והנה בגמ' (ר"ה כא:) הנ"ל אמרינן 'חמשים שערי בינה נבראו בעולם, וכולן ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר (תהלים ת, ו) ותחסרוהו מעט מאלקים'. הרי שמשא רבינו לא זכה להשיג בחייו את שער הנ'. ונודע (ראה מנחות כט:): שרבי עקיבא זכה להשיג בחייו יותר ממשא רבינו, וכמו שאמרו ז"ל במדרש (במדב"ר יט, ו) 'דברים שלא נגלו למשה רבינו נגלו לרבי עקיבא וחבריו', וכפי האמור היינו שהשיג את שער הנ'.

'עקיבא' - יש בו אותיות 'עקב' בתוספת א'

ורמז יש בשמו 'עקיבא' שיש בו אותיות 'עקב', מורה שהוא משתייך לדרגת האחדות העליון שהשיג יעקב אבינו ע"ה, אלא שניתוסף בו אות א', לרמז שעוד עלתה מדרגתו להשיג את מהות אחדות זו גם בתוך מדרגת יחו"ת, והיינו שהתקשר בשער הנ' שבו מתחברים שני היחודים האלו כאחד.

רבי עקיבא יצאה נשמתו באחד, ביום הכפורים

ובענין הזה מסופר בגמ' (ברכות סא:) 'שבשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה היה קורא את שמע, והיה מאריך באחד, עד שיצאה נשמתו באחד'. ודבר זה לרמז על מה שהשיג את סוד האחדות הגמור שבה מתאחדים יחו"ע ויחו"ת לאחדים עד שאין ביניהם שום

לישראל ומאיך הנס הגדול שנבקע הים לפניו - לא היו דברים נפרדים, רק שגודל הגילוי שנתהווה אז בעולמות העליונים, הוא הדבר שבקע הים בפניהם, כלומר שבאותו המעמד נתאחדו העליונים והתחתונים, עד שכל מה שהתרחש למעלה התגלה בפועל ממש גם למטה, והיינו ענין חיבור שמים וארץ עליונים ותחתונים, שנשלם אח"כ בשעת מתן תורה.

התהפכות ים' לייבשה' מורה לחיבור שני היחודים

ולפי זה יש לרמז גם בקרי"ס יחוד וחיבור זה של יחו"ע ויחו"ת. כי הנה איתא בזה"ק (ח"א יב.) שהפסוק 'יקוו המים אל מקום אחד' (בראשית א, ט) רומז לפסוק שמע ישראל וגו', ו'ותראה היבשה' הוא ענין ברוך שם וגו'. הרי ש'מים' רומז ליחודא עילאה ו'יבשה' מורה לבחי' יחודא תתאה. ובשעת קריעת ים סוף שנתהפך הים ונעשה לייבשה, היינו שהתאחדו שני היחודים כאחד, והאיר אור האחדות פשוט לתוך מקום הגבול.

גילוי שער החמשים בעת קריעת ים סוף

וכן הוא ע"ד הרמז, כי כאשר נחלק תיבת ים' לשנים, כטעם 'לגווי ים סוף לגוויים' (תהלים קלו, יג), יעלה כל חלק למספר כ"ה, הרומז על כ"ה האותיות שבשני היחודים שהתאחדו שם. וכפי האמור אחדות זו נעשית בכח גילוי שער החמשים, מספר ים', אשר על זה נאמר בעת צאתם ממצרים (שמות יג, יח) 'וחמושים עלו בני ישראל ממצרים', לרמז שתכלית יציאתם היתה כדי להגיע למדרגת שער החמשים, שראשית התגלותו היתה בשעת קריעת ים סוף, ושלימות התגלותו נגמרה בעת מתן תורה.

חילוק והבדל, וזה מכה שער החמשים שזכה הוא להשיג. ואכן היתה הסתלקותו ביום הכיפורים (ראה ילקוט"ש משלי תתקמד), שבו ביום מאיר בחי' שער החמשים בתוקף גדול כאמור.

סיום מס' יומא בדברי רבי עקיבא לפני מ"י אתם מטהרין

וכן מסתיימת מס' יומא בדברי התנא רבי עקיבא, שאמר 'אשרים ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם', תיבת 'מי' רומזת לשער החמשים המתגלה ביום הכיפורים, אותו השיג ר' עקיבא בחייו, ואילו היה מצליח והיה הדור ראוי לכך, היה ביכולתו לפתוח את שער הנ', ולקרר את התיקון השלם.

כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא כנגד כ"ד אותיות של ברוך שם וגו'

וזה היה גודל הפגם של שנים עשר אלף זוגים תלמידי רבי עקיבא שמתו מפסח ועד עצרת כמבואר בגמ' (יבמות סב:). כי הנה הכ"ד אלף תלמידים האלו היו כנגד כ"ד האותיות של ברוך שם וגו', והיינו שהיתה עבודתם בענין בירור סוד יחודא תתאה, ולמצוא שם את סוד האחדות, על דרך עבודת והשגת רבי עקיבא רבם.

לא נהגו כבוד זה בזה' - שלא עמדו כראוי על סוד האחדות שביחודא תתאה

אלא שהם פגמו במה שלא נהגו כבוד זה בזה'. וביאור הדבר הוא, כי הטעם שלא כיבדו אחד את השני (כמובן כל זה לפי גודל ערכם), היתה מפני שלכל אחד מהם היתה דרך משלו בעבודת השי"ת, ולכל אחד היה נראה שהמהלך שלו הוא הוא הנכון והראוי לעבוד בו את בוראו, עד שלא יכלו לראות את הכוונה האחת שישנה בין כל הדיכים, שכולות מובילות לאותה התכלית: לעבודו יתברך שכם אחד.

שהרי האמת היא, שכל המהלכים והדרכים בעבודת ה' אינם אלא אחד, כי תכלית כולם היא להגיע

נקודות:

דבר זה דייקא היה כל עומק ענין קריעת הים. והיינו לומר שמה שנתגלה הקב"ה לישראל ומאיך הנס הגדול שנבקע הים לפניו - לא היו דברים נפרדים, רק שגודל הגילוי שנתהווה אז בעולמות העליונים, הוא הדבר שבקע הים בפניהם, כלומר שבאותו המעמד נתאחדו העליונים והתחתונים, עד שכל מה שהתרחש למעלה התגלה בפועל ממש גם למטה, והיינו ענין חיבור שמים וארץ, שנשלם אח"כ בשעת מתן תורה

~

שהרי האמת היא, שכל המהלכים והדרכים בעבודת ה' אינם אלא אחד, כי תכלית כולם היא להגיע למקום אחד, וממילא ריבוי הדרכים השונות שישנם כדי לבוא שמה אינן אלא אחדות תתאה, שענייני אחדות נראית מתוך אופנים שונות של ריבוי פרטי הנבראים, ובכך היה עיקר תפקידם כנוכח, שהרי היו לעומת כ"ד האותיות של ברוך שם וגו'. וזהו פירוש מה שלא נהגו כבוד זה בזה, כלומר שלא עמדו כראוי על סוד 'כבוד מלכותו' של ברוך שם, שפירושו שכל הנבראים שבעולם אינם אלא התגלות כבוד מלכות השי"ת ואחדותו ית' המתפשטת בכל הברואים.

ומהאי טעמא מתו בימים שבין פסח לעצרת דייקא, כי במ"ט ימי הספירה עבודתנו היא לברר את מ"ט האותיות שביחודא עילאה ותתאה, ולהתכונן לגילוי שער החמשים בחג השבועות. ולכן בזמן הזה דוקא שלטה בהם מידת הדין רח"ל על שלא עמדו בשלימות על סוד זה.

'ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה'
ועל כך אמר רבי עקיבא על הפסוק (ויקרא יט, יח): הובא ברש"י שם בשם תו"כ) ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה'. כי כאמור עיקר נתינת התורה בסני היתה לפרש את סוד האחדות שישנה בבריאה, שהוא החיבור בין יחו"ע ויחו"ת, שיאיר אור אחדות הבורא בתוך הגבולות והצמצומים באותו אור העליון כמו שהוא מאיר למעלה מן הגבול.

הטעם שצריך להתפייס קודם יוהכ"פ - להורות על סוד האחדות המאיר ביום הזה
ובזה יבואר עומק הטעם למה שנפסק בשו"ע (או"ח סי' תר"ז) שיפייס אדם את חברו בערב יוהכ"פ - בחי' מצוות שבין אדם לחברו, שהיא ענין יחודא תתאה, וכלליות ענין 'תשובה' היא יחודא עילאה. כי כמבואר ביום הנורא מאיר סוד האחדות הגמור, חיבור שני היחודים.

א. תיקון על לשון הרע - יצירת האדם

אשה כי תוריע וילדה זכר וגו' (וי, ב).

פי' רש"י: 'אמר רבי שמלאי, כשם שייצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף'. ובמדרש (ויקרא יד, א) הסמיכו חז"ל על כך את הפסוק אחר וקדם צרתני (תהלים קל"ח, ה) ומפרשים בזה 'אם זכה אדם, אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית. ואם לאו, אומרים לו יתוש קדמך'.

ויש לומר כי ענין זה הוא הקדמה לכל ענין פרשת הנגעים הנוכחת בהמשך הפרשה, לדעת שהאדם יכול להיות 'אחר כל בהמה חיה ועוף', והוא יכול להיות 'קדם לכל מעשי בראשית'. שהרי הנגעים באים בעוון לשון הרע (פסוקי טו), ושורש כל ענין לשון הרע על בני האדם נובע מקטרוני המלאכים שהיה לפני בריאת האדם, אשר הם טענו לכתחלה לפני הקב"ה שהאדם עתיד לחטוא לפניו כמו שאמרו חז"ל (עי' סנהדרין לה: וזה"ק ח"א כב). וכל מי שמספר דבר רע על אדם מישראל, הרי הוא חוזר ומעורר את זה הקטרוני של המלאכים.

אכן למעשה לא קיבל הקב"ה את קטרונם של המלאכים, אלא ברא את האדם אף על פי שאמרו לו כי עתיד הוא לחטוא. וזה הוא שורש האיסור של קבלת לשון הרע, ובהו מבואר גם טעמו של דבר. והוא מה שאמרו חז"ל שיש באדם בחי' 'אחר וקדם', כי אין הכי נמי יש לו גוף שהוא 'אחר' למעשי בראשית, אבל מצד שני נפח בו הקב"ה נשמה קדושה ונעלית מן העליונים, שהיא 'קדם' לכל מעשי בראשית, שהרי היא עלתה במחשבה תחלה. והמלאכים ראו רק את חיצוניות מציאותו של האדם, שהוא גופו וכל תכונותיו ומעשיו מצד הגוף, ולכן טענו שהוא עלול לחטוא. אבל הקב"ה הסתכל על פנימיות ועצמות מציאות האדם, שהיא נשמתו הקדושה והטהורה, ומצד זה ברא את האדם. וזה הוא גם שורש ענין איסור לשון הרע הנוהג בין אדם לחברו, שהרי גם יש מעשה מעשה רע ח"ו, אין זה מגדיר את עצם מציאותו, כי אין זה נובע אלא מחומר גופו העב והגס, שהוא חלק החיצוניות של האדם. ולכן אסור לדבר ולעשות 'עסק' שלם מן הרע שעשה, שהרי אין זה אלא דבר חיצוני שנתפס בו, ואילו האדם בעצם ועצמותו טוב הוא ולא רע.

וזה הוא טעם עונשו של המצורע להיות בדיד יישוב מחוץ למחנה מושבו (וי, טו), כי בזה באים להראות [וגם ללמד אותן] שהוא חיצוני השייך אל 'חוץ' למחנה, לפי שהוא מסתכל ומגדיר כל דבר על פי חיצוניותו, ואין לו השגה אמיתית כולל במהות האדם, ובפרט לא בעצם מציאותו של כלל ישראל, אלא הוא עומד מבחוץ לכל אלו הדברים. ולכן באה ההקדמה לכל פרשת הנגעים, לדעת שיש באדם חלק שבו הוא אכן 'אחר כל בהמה חיה ועוף', אבל אין זה אלא חלק אחד מעניינו. ואילו הפנימיות והמציאות העצמית של האדם, היא קדם לכל מעשי בראשית, נשמה טהורה וקדושה הנעלית מכל הטא והחסרון, ודבוקה תמיד בעצם הטוב.

ב.

טהרת נגע הצרעת ע"י בחי' ענג

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת (וי, ב).

איתא בספר יצירה (פ"ב מ"ד) אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע, והיינו כי אותיותיהן שוות וענין הנגע' הוא בחי' הרע לעומת ענין הענג'. ובוזה"ק (ח"א טו) איתא לרמז כי 'ענג' הוא נט' ע'ין נהר ג'ן, נבחר' הפסוק (בראשית ב, ג) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, אשר נאמר על הגן עדן שהוא מקום הרע'עו'.

והנה איתא בספ"ק ברית כהונת עולם (אילו יש יצחק פ"ב) כי ישנם י"ג אופנים של חשבון מילוי שם הוי"ו [באמת יש כ"ז מיני ציוריים, אבל כמה מהם שווים בחשבונם, ובסך הכל יש רק י"ג מיני מספרים], והם כנגד י"ב חודשי השנה עם חודש העיבור. ועיי"ש כי מיני הציוריים של כל חודשי הקיץ מניסן עד אלול (ע"פ פ"ז ס"ג פ"ב נ"ח כ"ז - ע"ש) עולה בגי' 'פנתדרין', וחודשים אלו הם בקו הימין בבחי' חסד, ואכן מינין זה עולה ג"כ בגי' 'כסא רחמים'. ואילו חשבון ציוריי חודשי החורף מחשוון עד אדר עם חודש העיבור (ע"פ נ"ב מ"ט מ"ח מ"ה מ"ד - רצ"א) הם בגי' 'ארץ', אשר היא בבחי' דין ואכמ"ל,

כי חודשי החורף הם בקו השמאל שבבחי' דין. וחודש תשרי הוא העומד ביניהם, והצירוף השולט בו עולה נ"ד, כי בו 'דן' הקב"ה את עולמו. ומכאן שם כי יש לצרף את צירוף חודש תשרי לצד ימין הדינו לצירופי חודשי הקיץ, כענין משה [בג' דן] כלפי חסד (ר"ה) (י, ו) ואז עולים כל הציוריים יחדיו למנין 'זכות', וזה הוא ענין מה שהקב"ה מטה כלפי חסד ודן לכף זכות. עכתוד"ק.

ויש לומר כי ענין המצורע ששולט עליו בחי' 'נגע', היינו שיש עליו התגברות הדינים. וכאשר הוא ממתיק את אלו הדינים הרי זה ע"י בחי' 'ענג', כי 'עדן נהר' הוא בגי' ששת הציוריים שכנגד חודשי הקיץ שבבחי' 'כסא רחמים', וכאשר מוסיפים עליהם את הגי' ע"כ הרי זה בגי' 'זכות', כענין צירוף חודש תשרי לחודשי הקיץ בבחי' 'מטה כלפי חסד' כנ"ל.

והנה זה הגן הוא בחי' מה שכתוב בוזה"ק (תיקון לה) כי יש ג'ן סדרים בתורה, [כי מחשבים רק את הנקראים כסדרן בשבתות השנה, ולא את פרשת וזאת הברכה הנקראת ביו"ט], וזה הוא הגן המקבל מן העדן והנהר. והנה עיקר כל הגן הוא עין החיים אשר בתוך הגן (בראשית ב, ט) הדינו באמצע הגן (וזה"ק ח"א לה) כי הוא שורש כל עצי הגן ועיקרם, וא"כ באמצע הגן שם הוא עיקר בחי' 'ענג' שהוא המשכת העדן והנהר אל הגן, וכאשר נחשב את ג'ן הסדרים נמצא, כי פרשת תזריע שבו נשנה עיקר ענין המצורע הוא ממש באמצע הג'ן הסדרים, כי הוא הסדר הכ"ז ויש כ"ו לפניו וכ"ו לאחריו [ואם נחשב נ"ד סדרים נמצא, כי תזריע ומצורע הם באמצע הגן]. ונמצא כי פרשה זו היא כנגד תכלית בחי' 'הענג', המתקן את 'נגע' הצרעת כנ"ל. ולפי שהוא בחי' עין החיים כמבואר, הנה הוא מעורר את בחי' 'זכות' כמו שנתבאר, שהרי על מאמר משה רבינו היש בה עין (במדבר יג, ט) ביארו חז"ל (מובא ברש"י ט) הדינו 'זכות' של אדם כשר המגין כעין, ובוזה"ק (ח"ג קט) איתא שהוא רוא דעין החיים. הרי שעין החיים מעורר בחי' 'זכות', כי 'זכות' הוא בגי' 'עדן נהר ג'ן' כנ"ל, אשר עיקרם הוא בבחי' עין החיים כמבואר.

ויש להוסיף עוד, כי לכן נאמר בתחלת הפרשה ענין 'וטמאה שבעת ימים' (וי, ב), כי היפך עין החיים הוא עין הדעת טוב רוע, אשר הוא שורש טומאת מות שהוא אבי אבות הטומאות כולם ואכמ"ל, ולכן 'וטמאה שבעת ימים' הוא בגי' 'עין הדעת טוב רוע' ע"כ. והתיקון לכך הוא בפרשה זו שעוסקים להפוך את הנגע לענג, ואת בחי' עין הדעת לבחי' עין החיים אשר בתוך הגן.

ג.

תיקוני המצורע ע"י הכהן בבחי' שושבינא דמטרוניתא

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, והיה בעור בשרו לנגע צרעת, והובא אל אהרן הכהן או אל אחד ממניי הכהנים (וי, ב).

הנה כל טומאת הנגעים וטהרתם תלויים בכהנים, והדבר צריך תלמוד.

אכן ידוע כי ענין הלשון הרע הוא דבר הנאחז במדת המלכות, כמו שמצינו כי אחד מעיקרי המקורות לענין איסור לשון הרע, הוא פרשת המרגלים שדיברו לשון הרע על ארץ ישראל שהיא בחי' מדת המלכות. והוא לפי שמדת המלכות יורדת כביכול להחיות את העולמות התחתונים [בבחי' הכתוב רגליה יורדות מות (משלי ה, ה)], ואז יש מקום לדבר עליה, כאלו ח"ו אינה נאמנת לבעלה, כאשר החיות של העולמות התחתונים אינו מקושר לנרשתי. וענין לשון הרע הוא סילוק מוחין דחכמה כדא"ב באריה"ק (ע"פ של"ח פ"ז ואכמ"ל), ולכן 'לשון הרע' הוא בגי' 'פחות משם אדני' במילואו (אל"ף דל"ח נ"ז י"ד), להורות על סילוק 'הכמה ממדת המלכות. וזה הוא בגי' 'אסתר', שהיא ענין מדת המלכות הנלקחת להיות אצל מלכי אומות העולם, וזה עצמו הוא הלשון הרע על מדת המלכות היורדת ומתלבשת אפילו במלכי האומות, אבל כאמת הרי היא תמיד נאמנת להקב"ה כאשר היתה באמנה אתו.

ונתבאר לעיל (מאמר א) כי כל יצירת האדם אינה אלא מפני שלא קיבל הקב"ה את הלשון הרע של המלאכים, ועומק הדברים על פי המבואר כאן הוא, שאין הקב"ה מקבל את הלשון הרע על מדת

המלכות, ותמיד היא חביבה בעיניו. כמו שנאמר וכבדו לאהר לא אתן (ישעיה מב, ח), אשר פירושו הוא שאין הקב"ה עווב ח"ו את מדת מלכותו אף פעם (וזה"ק ח"ב פסוק: ח"ג ע"ה). ואהרן הכהן נקרא 'שושבינא דמטרוניתא' (וזה"ק ח"א רס"ג), שעבודתו לסלק כל הלשון הרע ממדת המלכות, ועל כן דוקא אהרן הכהן מטמא את בעל לשון הרע ודוחה אותו לחוץ, וגם דוקא אהרן הכהן מטטר אותו כשעשה תשובה ואז הוא מתקנו.

ד.

שער צהוב בשיער כמו לבן בבשר

וראה הכהן את הנגע והנה מראהו עמוק מן העור ובו שער צהוב דק, וטמא אותו הכהן נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא (וי, ג).

צרעת הבשר היא בגוון לבן ושערה הפך לבן, ואילו במקום שער הוא על ידי שער צהוב. ויש לרמזו בזה על פי דברי רש"י לקמן (וי, ג) כי 'צהוב' הוא כמו 'זהוב', ולפי זה יש לומר כי 'בשר' עם 'לבן' הוא אותו הגי' כמו 'שער' עם 'זהב' [כי החילוק בגי' בין 'זהב' ל'לבן' (פ"ח) הוא כמו החילוק בין 'בשר' ל'שער']. ושניהם (דהייש 'זהב שער', או 'לבן בשר') בגי' ע"כ ט' פעמים אדני', כי את ט' מורה על טו"ב, ובעל לשון הרע רצה לסלק הטוב מבחי' 'מלכות' (כמבואר בתורה ה"ל) המרומו בשם אדני'.

ה.

המצורע בבחי' מוחין דבינה וסילוק החכמה

וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לבן, ומראה הנגע עמוק מעור בשרו, נגע צרעת הוא, וראהו הכהן וטמא אותו (וי, ג).

כמה פעמים בפרשת הנגעים נזכר 'מראה עמוק' כאחד מסימני הטומאה של הנגעים, ויש לבאר את הענין הזה.

ויש לומר על פי הנוכר לעיל כי המצורע סילק את המוחין דחכמה (ע"פ של"ח פ"ח), אשר לכן המצורע חשוב כמת (מדרים סד), כענין שנאמר 'מיונות ולא בחכמה (איוב ד, כט), ואכמ"ל. והנה חכמה ובינה מכוונות אל השמות הק' הוי"ה ואה"ה (ע"פ של"ח טו), ולכן מוכנה הצרעת בשם דבר עמוק, כי 'עמוק' הוא בגי' 'פעמים אה"ה' שהוא ענין מוחין דבינה. וכך גם יש בפרשה זו פסוקים כמנין 'בינה', כי ענין המצורע הוא שהגביר את המוחין דבינה, וסילק את המוחין דחכמה.

ותיקונו של המצורע בא על ידי מראה עיני הכהן, כי ב' פעמים 'עין' הוא בגי' 'פעמים הוי"ה', בחי' המשכת מוחין דחכמה על ידי הכהן, אשר זה הוא תיקונו של המצורע. ולכן הוא צריך להביא לוג שמן ביום טהרתו (י, ט) מה שלא מצינו בשאר הקרבנות, כי ענין השמן הוא בחי' החכמה (שמות טז), אשר ממנו נדיה המצורע טהור.

ו.

ענין גזירה שוה בהמצורע

והצורע אשר בו הנגע, בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה, וטמא טמא יקרא (וי, טה).

יש לבאר במה שהדגיש הפסוק שהתיקון של המצורע יהיה דוקא על ידי 'על שפם יעטה'.

אכן איתא בוזה"ק (ח"ג קלא) אשר הזקן רומז על י"ג המדות של רחמים, וביאר האריה"ק (ע"פ של"ח ט"ז) היכן רמזהו כל מדה בחלקי הזקן, ושם מבואר כי השפם הוא כנגד מדת 'רחום' המדה השניה. והנה ידוע כי י"ג המדות שהתורה נדרשת בהן, מכוונות כנגד י"ג המדות של רחמים. ולפי זה נמצא כי השפם שהוא בחי' מדת רחום, הוא כנגד מדת 'גזירה שוה' שהתורה נדרשת בה.

ויש לומר בזה כי הנה מדת גזירה שוה היא ענין של שני מלכים בכתר אחד כי שני התיבות הם ממש שוים, וזה היפוך של בעל לשון הרע שגורם בכח שפתיו להפריד בין איש לרעהו, ואדרבה הוא בא להמשיך את הכח של גזירה שוה אצל החיצונים ח"ו, כי כשיש פירוד בקדושה אוי יש אצלם ח"ו יחוד, כשה קם זה נופל. וזהו 'וטמא טמא יקרא', שגורם ענין של גזירה שוה אצלם בהסטרא אחרא. וזהו ענין הכתוב כאן 'ועל שפם יעטה' - בחי' גזירה שוה, 'וטמא טמא יקרא'.

כי לא מחשבותי חשבתיכם: הרבה דרכים יש איך לעשות נחת רוח להקב"ה

א. הלא אם קטן אתה בעיניך: להחשיב כל דבר קטן בעבודת ה'

האכזבה מכך שאינו ממלא את שאיפותיו גורמים לו לחלישות הדעת ולרפיון בעבודת ה' | איך נוהג היצר הרע כשיש לו רק הצלחה מועטת | אסור ללכת בגישה של: או הכל או כלום | היצר אינו מדלג על שום אדם אפילו על צדיקים גדולים | אל תתעסק עם חשבונות אלא פשוט תתמקד בתפקיד שלך | האומנות היא: לאחוז את המטה בשתי הקצוות: לשאוף לשלימות - ולשמוח בכל הצלחה קטנה

ב. רחבה מצותך מאד: כל אחד עושה נחת רוח בדרך שלו

ישנם הרבה דרכים איך לעבוד את השי"ת - אל תצמצם את השי"ת לפי סוג העבודה שלך | צריכים להסתכל על עבודת ה' עם ברייטיקייט ולא עם צמצום | הגדלות של גדולי ליטא וארצות אשכנז | הקב"ה בוחן כליות ולב ולא רק את הלבנוש | הקב"ה מקבל תענוגים מכך ישנם הרבה דרכים להגיע אליו | כעת אתה כבר מבין שאין לך זכות לומר 'דעות' על העבודת ה' של אנשים אחרים

ג. הרחמן הוא ישתבח לדור דורים: השי"ת מקבל נחת מכל דור ודור לפי ענינו

ההסתכלות על הדור שלנו כאילו שאינו שווה כלום נובע ממה שממעיטים בגדלות הבורא | ישנם תענוגים בשמים שרק העבודות של הדור השפל שלנו יכול לגרום | לעתיד לבוא יתגלה שאלו התענוגים נפלאים גרמנו במעשינו | בכל נפילה אפשר לגרום נחת רוח על ידי ההתחזקות | כל מה שאתה עושה - עשה עם אמת | אל תנהל את החשבונות של הקב"ה אלא תעשה את התפקיד שלך בנאמנות

א.

הלא אם קטן אתה בעיניך: להחשיב כל דבר קטן בעבודת ה'

רפיון הנובע מחלישות הדעת

הנה מצוי בקרב עובדי ה' מצב של עצלות ורפיון הנובע מחלישות הדעת; כפי שרואים הרבה פעמים אנשים אשר בצעירותם - עת אשר התחילו להכנס בשערי העבודה - הם היו זריזים ונפלאים, הם באמת ניצלו את הזמן ואת כל כוחות הנפש, אמנם עם הזמן חדר בקרבם רוח של רפיון והתרשלות.

מצב זה הוא תוצאה מכך שבצעירותו היה מלא שאיפות, הוא ראה בעיני רוחו את ההצלחה שלו בכל שטחי החיים הרוחניים. הוא כבר ראה איך שהוא מעמיד את עצמו למבחן על מסכתות רבות מתוך הבנה ובהירות רבה - והוא השקיע כוחות רבים ללמוד ולשגן את המסכת ביגיעה עצומה. הוא יהיה עובד ה' שכל תפילה שלו תהיה בדבקות נפלאה - בכל 'שמונה עשרה' הוא משקיע כוחות וכוונה עצומה. אבל הנה אחרי כמה שנים של 'עבודה' הוא נוכח לראות שהמציאות אינה כמו שהוא 'חלם', הוא לא מצליח כמו שקיווה, בסופו של דבר לא עלה בידו לעמוד בכור המבחן על כל המסכת - רק על חציה. הוא נכשל כסדר במחשבות זרות בשעת התפילה וכדומה - ענינים שרואה שאינם עולים בקנה אחד עם הרצונות והשאיפות שלו. וכך ליבו נשבר בקרבו - הוא לא מסוגל לקבל את המצב הזה - והוא נופל לחלישות הדעת, וכאן הוא מגיע להחלטה נוראה: "או הכל - או כלום! אם איני מצליח לעמוד בתוכניות שלי - אז אני כבר לא צריך כלום. אם זה מה שקורה איתי - אז כל 'העסק' הזה מיותר."

מאובי תחכמי - היצר הרע אינו מזלזל בהצלחה מועטת אפס, כי צריכים ללמוד מהיצר הרע ולגזול מידו את הכוחות שלו; כמאמר דוד

המלך (תהלים קיט, צח): "מֵאִיִּבֵי תִתְקַמְּנִי". היצר הרע כלל אינו 'סובל' מהבעיה הזו - שלימות. הוא לא בודק האם יצליח לצוד כאן עבירה גדולה או קטנה, הוא עושה את שלו - ומה שעולה ברשתו ובחכתו עולה. לא אכפת לו אם הוא יצליח להפיל את האדם בדבר גדול או בדבר קטן, הוא יוצא לדרך וכל הצלחה הוא 'רווח נקי' מבחינתו. הוא שמח בכל הישג שלו: "סוף כל סוף עלה בידי משהו היום". הוא יודע שאם יתרצה לקחת רק רווחים גדולים - הוא יצא בהפסדים. חבל לו להתעקש, בזמן הזה הוא יכול להכניס הרבה רווחים קטנים.

אפילו אמן אחד בלי כוונה - זה רווח אצל

היצר הרע לא פוסח על שום דלת - אפילו אם יודע בהחלט שכאן לא יתנו לו יותר מפרוטה שחוקה. כאן גר איזה צדיק גדול - כל כולו מונח בעבודות גדולות ונשגבות - היצר הרע יודע שלא יוכל לפתות אותו לדבר עבירה, אולם חרף כל זאת אין היצר מוותר עליו כלל. הוא בא אליו ומנסה לפתות אותו שלא יכון בתפילתו את כל הכוונות שמכוון בדרך כלל, או שלא יאמר 'אמן' אחד בכל כוחו. ואם היצר מצליח בכך הוא כבר מרוצה עד הגג - 'הכל רווח'. אצלו גם זה נחשב

פרק ט"ז

כִּי כְמוֹ שְׂצָרִיךְ פְּקָחוֹת גְּדוּלָה וְהִשְׁקָפָה רַבָּה לְנִצְלָה מִמוֹקְשֵׁי תֵיִצֵר, וְלִמְלֵט מִן הַרְע - שְׁלֵא יִשְׁלַט בְּנוֹ לְהִתְעַרֵּב בְּמַעֲשֵׂינֵי, בְּן צָרִיךְ פְּקָחוֹת גְּדוּלָה וְהִשְׁקָפָה לְאַחוֹ בְּמַצְוֹת וְלִזְכוֹת בְּהֵן, וְשְׁלֵא תִאֲבָדְנָה מְסֻנֵּה כִּי כְמוֹ שְׂמֻסָּב וּמִשְׁתַּדֵּל תֵּיִצֵר הַרְע בְּתַתְּפּוּלוֹתָיו לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּמִקְמוֹרוֹת הַתְּהוּא, בְּן מִשְׁתַּדֵּל לְמַנֵּעַ מְסֻנֵּה עֲשִׂית הַמַּצְוֹת, וְלִאֲבָדֵם מְסֻנֵּה

נקודות:

צריכים ללמוד מהיצר הרע ולגזול מידו את הכוחות שלו; כמאמר דוד המלך "מֵאִיִּבֵי תִתְקַמְּנִי". היצר הרע כלל אינו 'סובל' מהבעיה הזו - שלימות. הוא לא בודק האם יצליח לצוד כאן עבירה גדולה או קטנה, הוא עושה את שלו - ומה שעולה ברשתו ובחכתו עולה. לא אכפת לו אם הוא יצליח להפיל את האדם בדבר גדול או בדבר קטן

הצלחה. הוא לא צריך רק הצלחות גדולות - הוא מסתפק גם עם הצלחות קטנות.

כל הגדול מחבירו - אפילו משה רבינו

אפילו משה רבינו - איש האלוקים, שאין איתנו יודע עד מה לדבר מגדלותו - אפילו עליו לא דילג היצר הרע. משה רבינו כבר היה יהודי כבן מאה ועשרים שנה, הוא ה'נאמן ביתו' של הריבונו של עולם, אין לנו שום יכולת לתאר את גדלותו, ממש 'נישט שייך', אבל היצר הרע לא מוותר! הוא הגיע אליו ושידל אותו לעשות דבר שלא ראוי לו לפי ערכו: "מוותר לך להתבטא על כל כלל ישראל קצת בחריפות. לא נורא - מגיע להם!". ואכן עלה בידו - משה רבינו התבטא על כלל ישראל (במדבר כ, ז): "שְׁמַעוּ נָא הַמְּרִים", שלפי ערך מדרגתו הנשגבה נחשבה לו התבטאות זו לחטא, ועל זה אמר לו השי"ת (שם יב): "יען לא הִאֲמַנְתֶּם בִּי", ודין גרמא שנענש ולא נכנס לארץ ישראל. (ברור ומובן שאין לנו שום השגה בכל מהלך הדברים, ודברינו עתה הוא רק מפשטות הכתובים וממה שעלינו ללמוד עבורינו מוסר השכל).

היצר הרע הולך עד הסוף

כך הוא דרכו של יצר הרע; הוא לא מסתכל על כלום, הוא לא מתפעל מכלום ולא נשבר מכלום. הוא לא מזלזל בשום דבר, הוא לא מתייאש משום דבר ולא איכפת לו משום דבר. 'גארנישט איז נישט צו ווייניג און גארנישט איז נישט צו סאך!' הוא יודע דבר אחד! יש לי תפקיד ואת זה אני עושה בנאמנות עד הסוף!

למה אתה מתעסק עם 'חשבונות רבים'

הרבה יש לנו ללמוד מדרכו של היצר הרע - בעבודת ה'. כי זו מדה נפלאה של זריזות - שאם אדם לומד זאת כהוגן -

על האדם להטמיע בקרבו את ההכרה - עם מי יש לנו כאן 'עסק'. יש לנו כאן מולנו שונא מובהק שלא מניח את כלי מלחמתו - אף לא לרגע. אנו נמצאים במלחמה קבועה וארוכה הנמשכת עד הנשימה האחרונה שלנו - כל זמן שהנשמה בקרבי! היצר לא יירגע אלא ימשיך לחפש פתח - איזה דלת אחורית או סדק קטן

שאים שהבחור הזה אכן היה חסיד'ישער בחור שהולך בדרך הבעש"ט - הוא היה מבין זאת מעצמו: שאם יהודי מתכוון למהוה באמת ובלב שלם - 'ער' מיינט עס ערנסט' - הוא מאד חביב אצל השי"ת גם אם אינו חסיד... השי"ת נעלה ונשגב מכל חשבון ושכל, ואינו מצומצם ומוגבל לשיטות שלנו. בחור שחושב שהשי"ת אינו 'גורס' מי שאינו חסיד - הרי שהוא עצמו אינו חסיד!

לתפוס כל מה שביכולתו בלי שום חשבונות - הוא יצליח לאין שיעור. הוא יצליח יותר מהיצר הרע... כי עבודת ה' הלא מובטח האדם לסייעתא דשמיא והבא לטהר מסייעין אותו. הנקודה שצריך להוציא מזה למעשה היא: אדם צריך תמיד להתייחס לעבודה שלו, לתפקיד שלו, - בכובד ראש. כל מה שאתה עושה - תעשה ברצינות ובאחריות. איי - ואם יטען האדם: הרי אני נכשלי בתפקידי? אני כבר קלקלתי כל כך הרבה! 'איך האב זיך אינגאצען פארפאטשקעט', הנה התשובה על זה היא: **מאי דהוה הוה! מה אכפת לך במה שאירע עד עכשיו - מה שקרה קרה, הלא התפקיד עדיין נשאר בידיים שלך, לא לקחו לך את זה. למה אתה עושה חשבונות רבים;** הזמן כן הלך טוב - או לא הלך טוב, כן סיימתי את המסכת - או לא סיימתי את המסכת, כן הצלחתי - לא הצלחתי, אני קטן - אני גדול, אני צדיק - אני רשע. מי בקש זאת מידך להחזיק ראש עם כל החשבונות הללו? עמוד על משמרתך ועשה את תפקידך בנאמנות. שלחו אותך לעולם הזה כדי שתשב ותלמד, להתפלל ולהישמר מחטאים? זה מה שאתה צריך לעשות ותו לא! 'דאס דארפסטו טון און פארטיג!' מה אתה מתעסק עם חשבונות לאך - תחזור לעבודה שלך!

משל מה'חפץ חיים'

הדברים הללו אינם נוגעים רק כלפי תקופה או זמן שלם, אלא גם כלפי כל נקודת זמן בחיים; כמו המשל הידוע מהחפץ חיים ז"ע: עומד לו יהודי בתפילת שמונה עשרה, הוא כבר באמצע 'שים שלום' והוא תופס את עצמו שהראש שלו ממש לא פה, הוא הפליג הרחק הרחק במחשבותיו וכל השמונה עשרה' שלו

היתה מלאה מחשבות זרות ועכשיו הוא כבר עומד לקראת סוף התפילה. בדרך כלל חושב האדם במצב כזה: 'נו שוין, את השמונה עשרה' הזה כבר הפסדתי, אני כבר במילא לא כיוונתי אפילו 'אות אחת' עד כאן, נו, אני אסיים ברגע כמימרא את ה'שים שלום' ולא אהיה עכשיו איזה 'גרויסער צדיק' לחשוב כאילו שיש איזה טעם לכוון במעט התיבות הנותרות."

אפס כי אם יהודי זה קונה לעצמו את הכח של 'מאויבי תחכמיני', הנה היה חושב לעצמו מחשבה אחרת לגמרי: 'מה היה היצר הרע עושה במקומי במקרה כזה, מה היה קורה לולא המצב היה הפוך - אם השמונה עשרה כן היה 'הולך' כמו שצריך עד שים שלום, וכי היה היצר מניח לי כעת ואומר לעצמו: 'אם הוא כבר הצליח עד שים שלום, אני לא אהרוס לו את הרציפות, אני כבר אניח לו לסיים את כל השמונה עשרה'. בוודאי שלא! הוא לא יותר לי אפילו בתיבה האחרונה - לא רק של 'שים שלום' אלא אפילו על התיבה האחרונה של 'אלוקי נצור' - ואם לא אהיה דרוך על משמרתי לשמור את מחשבותי ולכוון את פירוש המילות, הלא יטבל אלי כדי לעשוק ממני את התיבות האחרונות של שמונה עשרה. נו, אם כן, הלא מוטב שאלמד ממנו. אם נקלעתי למצב שאני כבר לקראת הסוף של שמונה עשרה ועד עכשיו לא כיוונתי, הנה כעת אני לא אוותר לו, אני אחשיב את התיבות האחרונות, אני אכוון - לכל הפחות - בברכה האחרונה של השמונה עשרה."

שני הפכים בנושא אחד

ובאמת זו אומנות נפלאה לאחוז את החבל בשני ראשיה; כי מחד גיסא מדת הזריזות מחייבת את האדם לבקש ולשאוף אחר

ב.

רחבה מצותך מאד: כל אחד עושה נחת רוח בדרך שלו

תוצאה מכך, שהעבודה שלו היא 'תורה', ולכן הוא חושב שהשי"ת מצומצם כעת רק לעבודה שלו - תורה. לפי ההבנה שלו הקב"ה 'מסוגל' לקבל נחת רוח רק מאדם שלומד תורה.

הקב"ה אוהב צדיקים ואינו מבחין בין הדרכים

ובדוגמה כללית יותר: חסיד'ישע אידן רגילים לדבר ולספר מגדלותו של הבעל שם טוב הקדוש ז"ע; מדברים על הגדלות של תלמידי הבעש"ט, על המעלות של החסידים. מדברים על העבודת ה' שלהם, על המדרגות שראו אצלם, על המופתים שהתגלגלו מתחת לשלחן וכן הלאה.

וכך היה בחור אחד שכל חייו הסתופף בין חסידים ואנשי מעשה וכל כולו ספוג רק בדרכי החסידות. לפי כל 'החינוך' שלו ואחרי שכל ימי שמע רק על גדלות החסידים - הוא הבין לנכון שהקב"ה אוהב רק את החסידים... רק את אלו שהולכים בדרך הבעל שם טוב...

והנה אינה ה' לידו שהזדמן פעם למקום שישבו וספרו אודות גדלותו של החזון איש ז"ע, אומרים שם שבתקופה שלו - היה חזון איש הג'דול הדור' שבארץ ישראל. הוא הניח

השלימות - השאיפה שלו תהיה לנחול הצלחה עצומה תורה ובתפילה ובתיקון המידות, ומצידו אכן ינצל את כל כוחות נפשו כדי להשיג שלימות זו. ומנגד מחייבת מידת הזריזות, שהאדם לא יתעסק עם חשבונות של העבר - 'אילו ואילו', אם היה כך ואם היה כך. אל לו להאדם 'להיתקע' עבר שלו. מהלך מחשבה כזה הוא היפך החריצות והזריזות. אלא עליו להתנהג כמו עובד זריז וחרוץ שעושה 'עבודה טובה'. הוא יודע מה תפקידו דורש ממנו, הוא עומד על משמרתו ואינו זז משם כמלא נימה.

היצר הרע מתגבר על האדם כל זמן שהנשמה בקרבו

מכלל הדברים אנו למדים נקודה חשובה: על האדם להטמיע בקרבו את ההכרה - עם מי יש לנו כאן 'עסק'. יש לנו כאן מולנו שונא מובהק שלא מניח את כלי מלחמתו - אף לא לרגע. אנו נמצאים במלחמה קבועה וארוכה הנמשכת עד הנשימה האחרונה שלנו - כל זמן שהנשמה בקרבי! היצר לא יירגע אלא ימשיך לחפש פתח - איזה דלת אחורית או סדק קטן - מהיכן שיהא ביכולתו להשתחל פנימה ולהרוס - ולו משהו קטן.

הן אמת שלכתחילה הוא ינסה למנוע את האדם מכל עצם העבודת ה', אבל גם אם טרם עלתה בידו, המלחמה הזאת אינה מסתיימת בשלב מסוים - עכשיו כבר אפשר קצת לנוח - ותמיד עלינו לפקוח עיניים ולהיות עירניים שחלילה לא ניפול בידיים שלו - הן כאשר אנו זוכים להצלחות גדולות והן כאשר יש לנו נפילות ומכשולות - כי המלחמה ניטשת בכל עוז מאה ועשרים שנה!

את היסודות ואת הקיום של שמירת התורה והמצוות ולימוד התורה בארץ ישראל - מאז ועד עתה. הוא שומע שם עובדות נוראות על האהבת תורה של החזון איש ועל המדרגות העצומות שזכה להם ע"י כח התורה שלו; ראו בחוש שנתנו לו מן השמים כוחות עליונים ונשגבים, הוא זכה לכח התורה כחוד בדרא, רואים בספריו איך שהיהודי הזה למד את התורה מרישא עד גמירא - בעיון מופלג ובבהירות עצומה שכמעט אין דומה לו! ספרי החזון איש הם ממש אוצר אדיר. עם החזון איש' אפשר לעבור על כל הש"ס וכל הסוגיות שמחים ומאירים כנתינתם מסיני; כך מדברים שם אודות הגדלות של חזון איש.

עולמו של הבחור הזה ממש מזדעזע, הוא מעולם לא הסכים לכך, כאלו דיבורי גדלות על החזון איש?! הוא חושב לעצמו: איך ייתכן כזה דבר?! הרי החזון איש לא היה חסיד, אפילו היו לו כמה טענות וביקורת על החסידים, הוא היה מבית מדרשו של הגר"א ולא של הבעש"ט. הוא הרי לא 'משלנו', כל ימי גדלתי בין החסידים ואני יודע בפירוש שאצלנו לא דברו ממנו! נו, איך יכול להיות שזכה לכאלה מדרגות נעלות, הרי אם כנים הדברים הלא נמצא שמאד אהבו אותו בשמים!..."

והנה "התירוץ" על זה הוא במילה אחת: הריבונות של עולם אינו 'פאליטיקאנט', הקב"ה אינו מתעסק עם חוקי הפוליטיקה, החשבונות והצמצומים של בני אדם. **ואדרבה זה גופא הוא חלק גדול מתורת הבעש"ט - שאם שהבחור הזה אכן היה חסיד'ישער בחור שהולך בדרך הבעש"ט - הוא היה מבין זאת מעצמו: שאם יהודי מתכוון למשהו באמת ובלב שלם - 'ער מיינט עס ערנסט' - הוא מאד חביב אצל השי"ת גם אם אינו חסיד... זה יסוד גדול בדרך החסידות, להבין שהשי"ת נעלה ונשגב מכל חשבון ושכל, ואינו מצומצם ומוגבל לשיטות שלנו. בחור שחושב שהשי"ת אינו 'גורס' מי שאינו חסיד - הרי שהוא עצמו אינו חסיד! הוא לא מבין חסידות מה!**

ומביט עליו ובוחר כליות ולב

כך גם לגבי יהודים מארצות 'אשכנז' - יעקישע אידן. כאשר חסיד'ישע אינגערמאן פוגש יהודי שהכרת פניו מעידה עליו שהוא 'יעקישע איד', זקנו מסודר ומטופח ולבוש כנהוג אצלם - כלל אין לו מה לזלזל בו. מי שקצת מכיר את הספרים של ה'יעקישע

גדולים; כמו רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל, רואה בבירור שהוא היה צדיק אמת - הקב"ה בהחלט גרס אותו... הקב"ה קירב אותו ואהב אותו הגם שהלך בדרך אחרת מרוב גדולי ישראל. כי כאמור הקב"ה אינו מצומצם לפי ההשגות וההבנה של 'הראש שלנו'. **אם הוא ירא שמים - הוא ירא שמים, גם אם אינו לבוש כמו חסיד!**

כל העבודות הם סוגי תענוגים לעילא

ובאמת ענין זה הולך ונוקב יותר עמוק: לא רק שהקב"ה אינו מבדיל בין דרך לדרך - ובלבד שיכון ליבו, אלא שיש להשי"ת נחת רוח דייקא מכך שישנם כמה סוגים של יהודים שעובדים אותו יתברך וכמה סוגים של דרכים איך לעבוד אותו. כדאיאת בזוהר הק' (ח"ג רעא): על הפסוק (בראשית כו, ד): **"וַיַּעֲשֶׂה לִי מִטְעָמִים כְּאֲשֶׁר אֶהְבֶּתִּי".** **הקב"ה אינו אוהב רק צורה אחת של עבודה ה' אלא הוא אוהב כמה וכמה דרכים - יש הרבה 'מטעמים' שהקב"ה אוהב. ישנם כמה וכמה דרכים ומהלכים שבהם אפשר לגרום נחת רוח כלפי מעלה.** זה עובד את ה' במהלך כזה וזה עובד את ה' במהלך אחר. אין רק דרך אחת איך

ג.

הרחמן הוא ישתבח לדור דורים: השי"ת מקבל נחת מכל דור ודור לפי ענינו

שאינו לנו השגה בה כלל, אבל כלפי השי"ת אין הדורות הקודמים שווים ונכבדים מהדור שלנו. השי"ת אינו מצמצם את עצמו להרגשים שלנו. **יש לו כמה מיני 'מטעמים כאשר אהבתי'.** **מחד יש לו מטעמים נפלאים מה'פריערדיגע דורות - עם ההשגות הנעלות שלהם, ומאידך יש לו מטעמים דוקא מהדור השפל שלנו - שאנו עובדים אותו עם השגות קטנות ופיתויים גדולים.**

בכל דור ודור

הדור שלנו הוא אכן דור שפל, אין לנו את השגות ואת המדרגות של הדורות הקודמים, ואדרבה אנו שרויים בחושך ואפילה, אפס כי חרף כל זאת אנו עומדים בתוקף על משמרתנו, אנחנו לא מוותרים! אנו מתייחסים לעבודת ה' בכובד ראש וכל רצוננו הוא לעבוד את ה'. בלי כל ספק אפשר לומר: אין להקב"ה פחות נחת רוח מאיתנו - מאשר הנחת רוח שעלה לפניו מהדורות הקודמים.

אדרבה מאד ייתכן שהנחת רוח מהעבודה שלנו גדולה יותר. אחרי ככלות הכל כשיגיע הזמן שהאמת יתגלה - בעולם הבא או בימות המשיח - יווכחו כולם לראות את הפעולות ואת התועלת שנעשה בכל העולמות על ידי העבודה של הדור השפל שלנו. אנחנו בעצמנו לא נאמין' אלו תענוגים ומטעמים העלנו לנחת רוח לאבינו שבשמים.

התענוגים מדור שפל

הכלל הנוגע אלינו הוא: שאיננו יודעים ולא כלום! אין לנו מושג קל מה מתרחש באמת. דבר אחד ברור: שלחו אותנו לחיות ולפעול בדור כזה דוקא, ועלינו לעבוד את ה' לפי המצב

להגיע לריבונות של עולם - אלא ישנם דרכים בלי שיעור! כמו שרואים בכל הדורות שלא כל הצדיקים היו שווים בדרכם בעבודת ה'; כל אחד אחז בדרך משלו והקב"ה הנחיל הצלחה לכל דרך, הוא הטביע חותם של הצלחה על הרבה דרכים.

מאוד עמקו מחשבותיך

כלל כל הדברים האמורים הוא: **"הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו וְה' יִרְאֶה לְלִבּוֹ"** (ש"א סו, ז). הקב"ה בוחן כליות ולב ואינו ממאס בשום לב אמיתי, בשום אנחה אמיתית ובשום תנועה אמיתית, אלא הכל עולה ומתקבל לפניו באהבה וברצון. כשאדם מגיע להבנה הזאת, הוא יוצא מהצמצום והקטנות שלו ומקבל דעת ברורה ורחבה בעבודת ה'. הוא אומר: "אני חשבתי שאני מבין את השי"ת" - 'איך האב אים ארויס' - כעת נוכחתי לדעת שאיני 'מכירו' כלל וכלל. השי"ת הוא כלל לא מה שחשבתי. אין לי בו שום השגה, מעתה אחדל לומר "דעות" על העבודת ה' של הזולת".

והתנאים הללו ככל האפשר, ולהאמין שאנו גורמים בעבודתנו נחת רוח לאבינו שבשמים.

כמו שרואים בפסוקים (מלאכי ג, יד-יז) איך שהנביא מתאר את המצב שלנו עד לאחת, הוא מדבר מדור שפל שה'רע' וההפקרות מצליחים בו ביותר. הנסיונות גדולים מאד, ואלו שהם 'ערליכע אידן' - שלא נגרים אחר שפלות הדור - נמצאים בשפל המצב. לא רק שהם מבזים ברחובות העיר בין אנשי ההמון, אלא שגם בעיני עצמם הם שפלים ונבזים. הם מרגישים שהעבודת ה' שלהם נעשית עם השגות פחותות וכלי לב עד כדי כך שהם אומרים "שׂוֹא עֵבֶד אֱלֹקִים וְמָה בְּצַע כִּי שְׁמַרְנוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ" - מה אנחנו מועילים עם העבודת ה' שלנו? עבודה כזו הרי אינה נחוצה כלל! האם בכלל יש לריבונות של עולם נחת ממני?!

אבל הנביא עונה לעומתם ואומר **"אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּקְרָב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו לִירְאֵי ה' וַלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ".** דעו לכם שאין האמת כדבריכם; **העבודה שלכם נחוצה וחשובה מאד לפני השי"ת.** דעו נא כי **כל הדיבורים שלכם - כל הרצונות והשאיפות, כל 'הלב נשבר' שלכם - נכתבים בספר! הקב"ה עושה מהם מטעמים נפלאים.** הללו שהם בגדר יראי ה' וחושבי שמו בדור שפל שחת רוח מיוחדת למעלה.

דוקא במצב הירוד שלך אתה גורם נחת רוח

וכך הם פני הדברים אצל כל יחיד ויחיד במצבים ובמעברים שלו. כל בחור הרי היה רוצה למלא את שאיפותיו, הוא רוצה להיות תלמיד חכם אמיתי בעיון ובבקיאות, להבחין על מאות דפים - או אפילו על כל הש"ס כולו, הוא

הדור שלנו הוא אכן דור שפל, אין לנו את השגות ואת המדרגות של הדורות הקודמים, ואדרבה אנו שרויים בחושך ואפילה, אפס כי חרף כל זאת אנו עומדים בתוקף על משמרתנו, אנחנו לא מוותרים! אנו מתייחסים לעבודת ה' בכובד ראש וכל רצוננו הוא לעבוד את ה'. בלי כל ספק אפשר לומר:

אין להקב"ה פחות נחת רוח מאיתנו - מאשר הנחת רוח שעלה לפניו מהדורות הקודמים

דעו לכם שאין האמת כדבריכם; **העבודה שלכם נחוצה וחשובה מאד לפני השי"ת.** דעו נא כי כל הדיבורים שלכם - כל הרצונות והשאיפות, כל 'הלב נשבר' שלכם - נכתבים בספר! הקב"ה עושה מהם מטעמים נפלאים. הללו שהם בגדר יראי ה' וחושבי שמו בדור שפל שחת רוח מיוחדת למעלה

רוצה להתפלל בדבקות ובכוונה עצומה, הוא רוצה לעבוד על כל המידות שלו וכדומה. אבל אם במצב שזה לא הולך לו' לפי התוכניות שלו הוא נופל לחלישות הדעת - אזי הוא מוכרח לשנות את 'התפיסה' שלו על כל העבודות ה', וללמוד את כל 'הסוגיא' הזאת עם ברייטקייט ולדעת: הקב"ה אינו מצומצם ומוגבל לקבל נחת רוח רק לפי התוכניות שלי, אפשר לעבוד אותו גם עם 'תוכנית' אחרת. להקב"ה יש נחת רוח מיוחדת מהעבודה שלי במצבי הזה - אפילו אם בעיני המצב שלי נתפס ככשולן נורא ואיום.

המטעמים מהכוונה בתיבות האחרונות של שמו"ע

הבה נרחיב זאת כלפי הדוגמה האמורה: הוא מלמל בפיו את כל השמונה עשרה מבלי לכוון במילה אחת, רק 'בשים שלום' הוא קלט היכן הוא נמצא ותיכף התעשת והתחיל לכוון בכל תיבה שהוציא מפיו בברכת שים שלום - הרי העלה בזה קורת רוח מיוחדת לפניו יתברך שמו. כי ישנם למעלה מטעמים מיוחדים שנבראים ונעשים רק מכזה בר נש שלא כיון בשמונה עשרה ברכות - רק בשים שלום.

ואם היה מכוון בכל השמונה עשרה כדבעי - הגם שהיה מעלה קורת רוח עצומה מהכוונה והדבקות שלו - אבל לא היה נותן להשי"ת את הסוג 'מטעמים' הללו. כך זה 'עובד' למעלה בשימים; את התענוג המיוחד הזה אי אפשר להגיש לפני השי"ת, רק מההתחזקות לכוון בברכה אחת, אחרי שכל השמונה עשרה היו מלא במחשבות זרות, עם הרהורים ודמיונות! (חלילה לחשוב שהקב"ה יש לו נחת רוח מכך שאדם אינו מכוון בשמונה עשרה, אלא כאמור הנחת רוח היא מההתחזקות, שאינו מתייאש ומחשיב כל תיבה ותיבה ומתחיל לכוון בה כעת).

התענוגים שנעשים מתוך המצב של ירידה

וכל הדברים האמורים אינם רק כלפי מי שהקושי שלו נובע מכך שלא הגיע לאן שרצה להגיע, אלא גם כלפי מי שקלקל ופגם על ידי מעשיו, הוא כבר נכשל בנפילות וירידות גדולות לא עליו, וכעת הוא חושב שכבר אפסה ממנו תקווה, הוא כבר מיואש לגמרי.

הוא צריך לדעת: לא! אל תצמצם את הריכוז של עולם! הינך נמצא כעת במצב, שאתה יכול לעשות כזה נחת רוח - שמעולם לא יכולת לעשות. אם כעת לא תוותר, אלא תחזק את עצמך ותקח את עצמך לידיים בכל התוקף - הנה אתה תהפוך להיות בריה חדשה ממש. אתה תעלה בזה מטעמים ונחת רוח שסתם כך, ביום מן הימים, לא היה בכוחך להעלות. [אכן ישנו חשבון נפרד וטענה על האדם למה הביא את עצמו לכזה מצב ירוד, אבל כעת שהוא כבר נמצא במצב הזה, עליו לדעת שהוא יכול לעשות נחת רוח שאף אחד זולתו לא יכול לעשות, והוא הטעם הפנימי לכך שהכניסו אותו למצב הזה].

המה בקשו חשבונות רבים

קיצור הדברים: זריזות היא: לא לעשות שום חשבונות! כי כל ה'חשבונות רבים' הללו מביאים את האדם לידי התרשלות, עצלות וייאוש. המענה בפנינו לכל החלישות הדעת הוא: "כי לא מְקַמְהָ שְׁאֵלָה עַל זֶה" - אם אתה חושב שאתה מבין, זהו סימן שאינך חכם כלל, זהו סימן שאתה לא מבין מהו השי"ת; הרי הקב"ה מאד עמקו מחשבותיו! מה אתה מבין בחשבונות שלו, 'בהדי כבשי דרחמנא למה לך' - למה אתה מבלבל את ראשך בחשבונות מיותרים. אתה צריך לעשות את עבודתך ולמלא את תפקידך כפי שהורו לך ואל תהיה ה'מנהל חשבונות' של הקב"ה.

לעכט צאנגען און זאגן עדות אז היינט איז שבת! (הרי הנרות אומרים עדות שהיום הוא שבת! וכי איך רואה!; שהנרות כוערים ואומרים עדות שהיום הוא שבת!), ואחר כך התבטא ואמר: 'מ'גייט מיר איינרעדן מעין עולם הבא יום שבת מנוחה, אז שבת איז נאר א מעין פון עולם הבא?! איך וואונטש מ'ך נישט קיין בעסערע עולם הבא ווי דער טעם וואס איך שפיר יעצט!' (הולכים לפתוח אותי כי 'מעין עולם הבא יום שבת מנוחה, ששבת הוא רק מעין של עולם הבא?! אין אני מאחל לעצמי עולם הבא טוב יותר מן הטעם שאני מרגיש עכשיו!). ואכן כ"ק מרן רבינו בעצמו היה נוהג לפרש 'מעין, עולם הבא, יום שבת מנוחה, אשר העולם הבא אינו אלא מעין של יום השבת [והוא על דרך המאמר דא' בספה"ק בית אהרן לפרש בזה, שהשב"ק היא מעיין ומקור לעולם הבא].

הרה"ק מבלאזוב היה נוהג להסתיר את עצמו באמירת מילתא דבדיחותא מופלאים, והיה משוחח כמה פעמים באופן משונה ובלתי מובן. ואחד מן הדברים שעשה כמה פעמים בשעה שנפגש עם אדמו"רים ורבנים שונים, גם כאלו אשר היו מבני משפחתו הקרובה, שהיה עושה את עצמו כמי שאינו מכירם, והיה שואל אותם בתמימות 'מי אתם? כי מי אתם?' וכך עשה את עצמו כאינו מכיר ויודע כלל עם מי הוא מדבר, ויש כמה מעשיות על כך.

פעם פגש את גיסו כ"ק מרן רבינו הזקן זי"ע, והתחיל לעשות את עצמו כאינו מכירו. תפס כ"ק רבינו הזקן ב'קאפטן' שלו, ואמר לו: 'זיי מקבל קנין אז דו ווייטט נישט ווער איך בין!' (קבל קנין שאין אתה יודע מי אני!), אמר הרה"ק מבלאזוב: 'אָה, מיט אים קען מען גארנישט מאכן...' (אָה, איתו אי אפשר לעשות שום דבר...).

הרה"ק מבלאזוב היה אומר במשך חמישים שנה דברי תורה בעת סעודה שלישית על מאמר חז"ל 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', ואמרו כי בדקו את הדבר ומצאו, כי במשך כל אותם השנים לא חזר על פירוש אחד שני פעמים, כי היה הרה"ק מבלאזוב בעל מחדש נפלא ביותר.

הרה"ק מבלאזוב הסתלק לבית עולמו ביום ה' ניסן שנת תרפ"ד. שמעתי מאחד מזקני חסידי בלאזוב שהיה אצל הרה"ק מבלאזוב בשמחת תורה' האחרון לחייו, ואחר ההקפות שכננס לביתו נאווה קודש, היו שם כמה מחשובי וזקני החסידים, ופתח הרה"ק מבלאזוב עמהם בשיחת חסידות של סיפורי צדיקים וכו'. והרה"ק מבלאזוב היה נוהג כמה פעמים באמצע שיחותיו לומר דברים שתומכים שלא היה בכלל מקושר לאיזה דבר מתוך השיחה, וכך גם באמצע שיחה זו התבטא ואמר: 'ה' ניסן! איז דער אפטער ר'ב'ס יארצייט' (בה' ניסן! הוא היומא ה'הולא של הרה"ק מאפטא זי"ע) סתם ולא פירש.

ואח"כ במשך כל ימות החורף היה מדבר כמה פעמים על הרה"ק מאפטא זי"ע, ואמר: 'איך זעה מ'ך אין אייך מדרגה מ'שן אפטער!' (רואה אני את עצמי במדרגה אחת עם הרה"ק מאפטא).

בסוף אותו החורף כאשר חלה את חליו האחרון, אמר: 'מ'דארף זעהן אדורך צו האקן ה' ניסן' (צריכים לראות לצלוח ולעבור את ה' ניסן), אכן כאשר הגיע יום ה' ניסן פנה לסובביו ושאל: 'ס'איז שוין ה' ניסן?' (האם הוא כבר ה' ניסן), וכאשר נענה בחיוב, הוריד את מגבות מלאים קרח שהיו על ראשו מחמת החום גבוה שסבל ממנו, ויישר את פאותיו וזקנו, והתחיל להתכונן אל ההסתלקות.

כ"ק מרן רבינו זי"ע היה נכדו של הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאזוב זי"ע, כי היה חתנו של בנו הרה"ק בעל 'ק'רן ישועה' מריבאטיטש זי"ע. פעם בעת שמחה של אחד מנכדי כ"ק מרן רבינו, הגיע להשתתף בשמחת הקידושא רבא ביום שב"ק גיסו של רבינו, י"שכר זי"ע, והיו מכנים את הזמר ב'בלאזוב זצ"ל. והתחילו לשוחח יחדיו אותם זקנים הק' בעל צבי לצדיק, באותה שיחה סיפר האדמו"ר מבלאזוב את המעשה הבא:

הנה בחצרות הק' דינוב ובלאזוב היה 'עסק' גדול בכל ליל שב"ק מן הזמר י"ה רבון, שהיו משוררים אותו בהתעוררות גדולה בניגון המקובל מפי הרה"ק בעל בני ישכר זי"ע, והיו מכנים את הזמר בשם 'רבון עלם'. וסיפר האדמו"ר מבלאזוב כי בשבת בראשית לא היה זקינו הק' משורר את הזמר 'רבון עלם', אלא היה רגיל לומר: 'די וואך דארף מען נישט זינגען רבון עלם, די תורה הקדושה איז אליינס מעיד "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שטייט דאך ממש אין די תורה, דארף מען נישט זינגען י"ה רבון עלם ועלמאי' (כשבו זה אין צריכים לשורר רבון עלם, הרי התורה הקדושה בעצמה מעידה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", והרי שזה ממש כתוב בתורה, ואין צריכים לשורר י"ה רבון עלם ועלמאי).

בשבת אחר כך, שב"ק פרשת נח, גם כן לא היה משורר 'רבון עלם', וזקינו - הרה"ק מבלאזוב אמר: 'זינגען רבון עלם? עָה! ווי קען מען זינגען רבון עלם? דער רבונ'ל האט באשאפן א וועלט, און ער האט עס דערנאך חרוב געמאכט, עָה! (לשורר רבון עלם? עָה! וכי איך יכולים לשורר רבון עלם? הרבונ'ל של עולם ברא עולם, ואחר כך התריבו, עָה).

אכן בשבת שלאחריה, בפרשת לך לך, פתח הרה"ק מבלאזוב ואמר: 'די וואך שטייט אין די פרשה "ועבדום ועמו אותם ארבע מאות שנה", אַ מְתִיָּה! ס'קומט א פסח אויפ'ן וועלט! אַ מְתִיָּה! יעצט קען מען זינגען רבון עלם! (בוה השבוע כתוב בפרשה "ועבדום ועמו אותם ארבע מאות שנה", אַ מְתִיָּה! מגיע פסח על העולם! אַ מְתִיָּה! כעת יכולים לשורר רבון עלם!), ואכן היה משורר את הזמר בהתעוררות והתלהבות גדולה. [כאשר סיפר האדמו"ר מבלאזוב זאת לפני כ"ק רבינו, והזכיר את הפסוק שנקט זקנים הק': "ועבדום ועמו אותם", עצר אותו כ"ק רבינו והגיב בנוסח של קפידא: 'יָא! אַ מְתִיָּה! אַ מְתִיָּה!].

הוסיף האדמו"ר וסיפר אל כ"ק רבינו, אשר פעם באחת מן השבתות הנ"ל כאשר לא זימרו בעת ה'שיש' את ה'רבון עלם', חשב לעצמו 'וכי יתכן הדבר שעבור ליל שב"ק, וזקנינו הק' לא ישורר רבון עלם?! והחליט בדעתו כי ודאי משורר זאת הרה"ק מבלאזוב בביתו לעצמו. והסכים על הדבר יחד עם חברו הקרוב הרה"ג ר' מאטלע שפאלטער זצ"ל הרייך דסאָנאָק, וגמרו בדעתם לעקוב אחר הרה"ק מבלאזוב לראות מה יעשה בדבר. וכאשר חשבו כן, ראו, כי הרה"ק מבלאזוב נכנס לחזרו ב'ביתו, והתיישב ליד התנור, והתחיל לשורר 'רבון עלם' בפני עצמו בבכיות עצומות. וכאשר הגיע אל סוף הפיוט בחלק המתחיל 'למקדשך טוב', התחיל לשורר ולפרש את הזמר לעצמו בשפת 'אידיש' המדוברת, וכך המשיך לשורר עד סוף הזמר בהתעוררות נפלאה.

כאשר גמר הרה"ק מבלאזוב לשורר הבחין בנכדו העומד מרחוק ומביט עליו, קרא אליו בחביבות: 'זוער איז דארט? ישראל'קע?' (מי זה שם? ישראל'קע?) והזמינו להיכנס אל חדרו פנימה, והתחיל לשוחח לפניו בהתלהבות גדולה על קדושת השב"ק. ובתוך דבריו הראה על הנרות בהתרגשות: 'די לעכט זאגן עדות אז היינט איז שבת! זעסט נישט?! ווי די